

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	178
Land:	Eritrea
Kilde:	Migrationsverket
Titel:	Rättsligt ställningstagande angående prövningen av skyddsskäl mot Eritrea
Udgivet:	5. december 2013
Optaget på baggrundsmaterialet:	13. januar 2014

Rättsligt ställningstagande angående prövningen av skyddsskäl mot Eritrea

Sammanfattning

I detta rättsliga ställningstagande lämnas rekommendationer för de asylskäl som vanligen åberopas av eritreaner.

Rekommendationerna är allmänna men är avsedda för att ge en generell vägledning med beaktande av att tillgänglig landinformation är mycket begränsad. Detta faktum i kombination med att det handlar om en av världens mest repressiva regimer medför stor försiktighet i prövningen på så sätt att osäkerhet måste tolkas till fördel för den enskilde.

Det finns ett generellt hinder att verkställa personer till Eritrea med tvång.

Bakgrund

Migrationsverket beslutade den 19 maj 2009 i ett vägledande beslut (Lifos 20854) att en kvinna, som gjort sannolikt att hon lämnat Eritrea illegalt och tillhörde den åldersgrupp där militär- eller samhällstjänst är obligatorisk, mot bakgrund av tillkommen landinformation, vid ett återvändande, riskerade att utsättas för sådan omänsklig behandling som avses i 12 kap. 1 § utlänningslagen.

Frågan om återvändande har därefter kommenterats av rättschefen vid tre tillfällen. I den senaste kommentaren stoppas allt verkställighetsarbete till Eritrea. Undantag från detta utgör situationen där den utvisade personen har giltiga resehandlingar och önskar att återvända självmant.

Vidare anges att situationen i Eritrea följs fortsatt med största noggrannhet samt att ytterligare styrdokument avseende praxis för asylsökande från Eritrea kommer att utarbetas.

I detta rättsliga ställningstagande berörs de vanligast åberopade ansökningsskäl.

Gällande rätt

Relevant lagtext

Definitionerna för flyktingar och alternativt skyddsbehövande finns i 4 kap 1-2 § utlänningslagen.

Med flykting avses en utlänning som

- befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och
- inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd.

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda.

Som flykting ska även anses en utlänning som är statslös och som

- av samma skäl som anges i första stycket befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort, och
- inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, återvända dit.

Av 2 b § följer att en utlänning som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som flykting.

Med alternativt skyddsbehövande avses en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att

1. det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och

2. utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd.

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Av 2 c § följer att en utlänning som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande.

Enligt 5 kap 1 b § 2 – 3 p. utlänningslagen får en asylansökan avvisas om sökanden

2. i ett land som inte är en EU-stat har förklarats vara flykting eller har motsvarande skydd, om sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon riskerar förföljelse, eller

3. kan sändas till ett land där han eller hon

- inte riskerar att utsättas för förföljelse,
- inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,
- är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd,
- har möjlighet att ansöka om skydd som flykting, och
- har en sådan anknytning till det aktuella landet att det är rimligt för honom eller henne att resa dit.

UNHCR:s guidelines

UNHCR har den 20 april 2011 utfärdat: UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-seekers from Eritrea.

Innehållet i dessa är beaktat i såväl landinformation som bedömning nedan.

Praxis

Europadomstolen för mänskliga rättigheter

Said mot Nederländerna, mål nr. 2345/02, Lifos 29812.

Dom från den 5 juli 2005 där Europadomstolen gör bedömningen att utvisning till Eritrea strider mot artikel 3 med beaktande av vad desertörer enligt landinformationen riskerar att utsättas för.

Abdulgadir och Mohamednur mot Sverige, mål nr. 61835/11

Beslut den 29 maj 2012 av Europadomstolen att inte ta upp till prövning om sökande riskerade skyddsgrundande behandling vid ett återvändande till Eritrea. Kvinnorna (mor och dotter) var eritreanska medborgare men hade bott i Saudi Arabien större delen av sina liv. De hade pass och visum samt hade rest in och ut ur Eritrea flera gånger. Europadomstolen gjorde bedömningen att deras ansökan var ogrundad och beslutade att inte ta upp den till prövning.

Storbritannien Supreme Court

YB (Eritrea) mot Secretary of State for the Home Department, mål C5/2007/1732

Målet gäller prövning av sur place skäl.

Underinstansen fann att sökandes påståenden om politisk aktivitet i hemlandet inte var trovärdiga. Dock accepterades påståendena om att han var politiskt aktiv i Storbritannien genom att i sin egenskap av ordförande för EDP:s (Eritrean Democratic Party) gren i Newcastle demonstrera utanför eritreanska ambassaden och därvid löpa risk för att bli uppmärksammas av regimen. Underinstansen gjorde dock bedömningen att

det inte var sannolikt att eritreanska myndigheter skulle vara motiverade att lägga energi på att kartlägga hans aktiviteter och ansåg därför inte att YB gjort sannolikt att han riskerade förföljelse om han återvände till hemlandet. Supreme Court konstaterar inledningsvis att även om Skyddsgrundsdirektivet i artikel 4 (3) (d) anger att motivet till sur place aktivitet kan vara att personen önskar ett uppehållstillstånd så måste ändå skyddsbehovet bedömas noggrant. Supreme Court anser inte att underinstansens bedömning av eritreanska myndigheters agerande är korrekt. När det gäller Eritrea finns det objektiva bevis som målar en mörk bild av förtrycket mot oppositionella. Därmed krävs det bara lite eller till och med inga bevis för att komma till slutsatsen att dess utlandsrepresentationer inte bara filmar och fotograferar medborgare som demonstrerar mot regimen utan även har informatörer hos de oppositionspartier som verkar i utlandet som kan identifiera de personer som filmats och fotograferats. På samma sätt krävs det inte positiva bevis för att fastställa sannolikheten att underrättelsetjänsten hos en sådan stat övervakar internet för att få information om oppositionella grupper. Frågan är därför om informationen som når eritreanska staten är att den sökande bara är en medföljare som inte har något engagemang i de oppositionella grupper som verkar bland diasporan. I så fall kan artikel 4 (3)(d) tillämpas. Om inte så har sökande ett skyddsbehov. Målet återförvisas till underinstansen för fortsatt prövning.

Landinformation

Allmänt om landinformation gällande Eritrea

Landinformationen från Eritrea skiljer sig markant från inhämtad landinformation från andra delar av världen. Få källor finns. Den landinformation som finns grundar sig ofta på rykten och anekdoter. Landet är slutet med begränsad rörelsefrihet för internationella aktörer. Alla internationella frivilligorganisationer är utvisade. Enskilda eritreaner riskerar repressalier om de lämnar uppgifter till utlänningar. En internationellt erkänd forskare säger att det inte är möjligt att verifiera information från Eritrea.

Nationaltjänsten i sig/risk för nationaltjänst

Nationaltjänsten i Eritrea kan inte jämföras med värnplikten i de flesta andra länder. Syftet med tjänstgöringen är främst inte att utbilda befolkningen militärt, utan bygger på en ideologi om rekonstruktion av landet, stärka ekonomin och utvecklingen av en gemensam eritreansk identitet över etniska och religiösa linjer.

Enligt eritreansk nationell lagstiftning är nationaltjänsten obligatorisk, handhas av försvarsdepartementet och pågår i 18 månader.

Nationaltjänsten ska då bestå av sex månaders militärtjänst och tolv månaders samhällstjänst. Samhällstjänsten kan vara civil och kan till exempel innebära arbete på bygge eller företag. Omkring 80 % av de inkallade får dock genomföra hela samhällstjänsten inom militären.

Sedan gränskonflikten med Etiopien har dock tjänstgöringstiden blivit allt längre och är i dag i praktiken inte tidsbestämd. Den kan vara under mycket lång tid, ofta längre än tio år.

Systemet med nationaltjänsten är godtyckligt. Man kan bli placerad var som helst under tjänstgöringen. Det finns inget system som följs i praktiken. Det är befälens som bestämmer var en person ska tjänstgöra. Man kan flyttas runt och straffas om man säger nej. Ett exempel på hur nationaltjänsten kan se ut är att man under många år flyttas runt mellan olika tjänster inom ramen för nationaltjänsten. Under vissa perioder utför man militär tjänstgöring eller träning medan man under andra perioder arbetar inom till exempel jordbruket. Ibland har man inget uppdrag alls utan går sysslolös.

I praktiken har den övre gränsen för tjänstgöring stigit de senaste åren och ligger idag mellan 50 och 57 år för män och 47 år för kvinnor. Det finns också rapporter om 15 och 16-åringar rekryteras.

Inga uppgifter finns om exakt antal personer och hur stor del av befolkningen som tjänstgör inom ramen för nationaltjänsten. Enligt Human Rights Watch är ”Most of Eritrea’s able – body adult population on involuntary and indefinite active national service or reserve duty”.

Det finns ingen tillförlitlig information om vem som kan anses ha fullgjort eller avslutat sin nationaltjänst. Inkallade ges endast frisedel på individuell basis till exempel på grund av ett gravt handikapp. Det har inte varit någon omfattande generell demobilisering sedan slutet på gränskonflikten 2000. Alla som har avslutat sin värnplikt har också obligatorisk skyldighet att delta i reservistforsvaret till det man fyller 50 år. Detta omfattar även kortare perioder militär utbildning. Det finns information om att kvinnor undantas och demobiliseras från nationaltjänsten under vissa förutsättningar, till exempel gifta kvinnor och kvinnor med barn. Samtidigt påpekar flera källor att, trots detta, kan kvinnor bli inkallade igen och nekas utresetillstånd innan de fyllt 47 år.

Desertering/undanhållande

Den som undanhåller sig eller avviker från nationaltjänsten ses av regimen som en landsförrädare (”traitor”). Ett undanhållande eller avvikande ses som en politisk handling mot regimen och myndigheterna känner sig hotade.

Enligt eritreansk nationaltjänstlag paragraf 37 punkt 2 ska den som försöker undkomma nationaltjänsten dömas till två års fängelse eller böter på 3000 birr samt fullgöra den obligatoriska tjänstgöringen. Desertering eller att utebli efter permission kan enligt den eritreanska strafflagen straffas med fängelse i upp till fem år. Lagstiftningen gör ingen skillnad om den

inkallade tjänstgör i en civil eller en militär verksamhet inom ramen för nationaltjänsten.

Personer som undanhåller sig eller deserterar från nationaltjänsten straffas hårt. De utsätts för utomrättsliga bestraffningar som kan innefatta kroppsstraff, tortyr och fängelsestraff under mycket svåra förhållanden. Bestraffningar eller andra ingripanden tycks präglas av godtycke och bestäms av det lokala befälet. Ingen form av kritik, olydnad eller ordervägran tolereras inom nationaltjänsten.

Familjemedlemmar till personer som deserterat eller undanhållit sig från nationaltjänsten

Familjemedlemmar till personer som undanhållit sig eller deserterat från nationaltjänsten straffas på olika sätt. Detta för att avskräcka personer från att desertera då en desertör aldrig kan veta vem som straffas för gärningen.

Bestraffningen sker inte per automatik och är förmodligen beroende av olika individuella omständigheter. Det har rapportets om böter, konfiskering av egendom, att en annan familjemedlem tvingats tjänstgöra istället samt att familjemedlemmar gripits och fängslats. Ofta är det en förälder, men fängslandet av andra familjemedlemmar har också rapporterats. Hur länge anhöriga tvingas sitta frihetsberövade varierar, men det har förekommit att familjemedlemmar har suttit fängslade i stället för förrymda anhöriga i upp till ett år.

Illegal utresa

Personer i ålder för nationaltjänst

Illegal utresa är ett brott i Eritrea som kan ge upp till fem års fängelse och/eller böter på upp till 10 000 birr, eller både fängelse och böter (Kungörelse nr 24/1992 artikel 29.2).

Myndigheterna i Eritrea har blivit alltmer restriktiva med att utfärda utreseviseringar och det finns idag mycket begränsade möjligheter för eritreaner i ålder för nationaltjänst att lämna landet legalt. Mutor uppges förekomma. Enligt UNHCR avslås rutinmässigt ansökningar för män under 54 år och kvinnor under 47 år, oavsett om de har fullgjort sin tjänsteplikt eller demobiliserats. Det är därför inte ovanligt att eritreaner i nationaltjänsten bryter mot tjänsteplikten och lämnar landet illegalt.

UNHCR uppskattar att runt 3 000 personer flyr från Eritrea till Sudan varje månad och mellan 800 och 1 000 personer flyr till Etiopien. Det finns uppgifter om att endast 10 % lämnar Eritrea legalt.

Det är möjligt att passera gränsen till Sudan illegalt på flera olika sätt, på egen hand eller med hjälp av smugglare. De som på egen hand passerar gränsen kan göra detta på olika sätt. Bland annat går många till fots från Tesseney fram till gränsen. Man kan till exempel följa floden Gash och ibland har de frågat lokalbefolkningen efter vägen. Gränsen kan passeras såväl dagtid som nattetid. Man tar sig fram till och passerar både genom att

använda vägar eller gå i terrängen. Det är inte säkert att man vet var man passerat gränsen. Smuggling av asylsökande från Eritrea till östra Sudan har pågått under lång tid och kan gå till på olika sätt till exempel med bil eller till fots och med inblandning av olika aktörer, inklusive eritreanska militärer och tjänstemän. Många smugglare följer med sina ”kunder” fram till gränsen och sedan passerar personen själv gränsen till fots. Ibland möter någon på andra sidan.

Även om majoriteten de flyende eritreanerna passerar den sudanesiska gränsen är det också många som flyr över den porösa södra gränsen mot Etiopien. Det finns välorganiserade nätverk av människosmugglare i Eritrea vilket underlättar transport av flyktingar. Dessa har goda kunskaper i vaktposterings längs vägen mot den etiopiska gränsen och utplacering av trupper längs gränsen.

Vid en legal utresa stämplas ett utresetillstånd i passet. Eritreanska flygplatsmyndigheter har fyra kontroller vid ankomst till flygplatsen. Först kontrolleras passet elektroniskt, därefter kontrolleras även passet manuellt. Vid den tredje kontrollpunkten kontrolleras namnet mot en skriftlig förteckning. Slutligen genomförs en valutadeklaration. Kontrollen vid återvändande är mer omfattande för människor som är i ålder för nationaltjänsten, vid deportationer eller om det finns omständigheter som tyder på att de lämnade Eritrea efter 1994. Det finns goda skäl att tro att de eritreanska myndigheterna har god överblick på de eritreaner som lämnat landet lagligt.

Samtidigt som det genomförs flertalet kontroller på eritreanska flygplatser är korruptionen i Eritrea utbredd. Eritreanska militärer är inblandade i människosmugglingen på olika sätt. Personer som vill fly från Eritrea kan betala militärer för att få hjälp med att smugglas ut ur landet. Militärerna är underbetalda och behöver extra inkomster. Militärer väljer också att ”se åt annat håll” mot betalning. Vissa eritreanska myndighetsaktörer är inblandade i smugglingen och det rör sig om stora summor pengar.

Ingen person i ålder för nationaltjänsten har rätt att lämna landet. Det spelar ingen roll om man redan fullgjort tjänstgöringsplikten eller demobiliserats. Individer i ålder för nationaltjänsten som lämnat landet illegalt kan uppfattas av regimen som om man undanhållit sig nationaltjänsten oavsett om man fullgjort sin tjänsteplikt eller demobiliserats.

Övriga som inte är i ålder för nationaltjänst och illegalt utrest

För vissa eritreaner, kan det faktum att man varit utanför landet vara tillräcklig orsak för att man vid ett återvändande ska utsättas för granskning, repressalier och hård behandling. Individer kan misstänkas för att ha sökt asyl, deltar i diaspora-baserade oppositionella möten eller på annat sätt utgör ett (verkligt eller upplevd) hot mot regeringen, särskilt när de har lämnat landet illegalt.

Asylansökan

Det finns landinformation som specifikt pekar ut att en ansökan om asyl i ett annat land innebär en risk för förföljelse vid ett återvändande till Eritrea.

En asylansökan uppfattas som kritik av regimen i Eritrea och tolereras därför inte. Asylsökande har tvingats erkänna landsförräderi och uppge att de felaktigt berättat om förföljelse vid asylansökan.

Tvångsvisa verkställigheter

Asylsökande, vars utvisningsbeslut verkställs med tvång till Eritrea riskerar att utsättas för övergrepp, inklusive godtyckligt frihetsberövande och tortyr. Verktällighet med tvång drar till sig eritreanska myndigheters intresse och den verkställde kan misstänkas för att ha sökt asyl, eller på annat sätt utgöra ett hot mot regeringen.

Asylsökande som återvänt med tvång från olika länder har utsatts för godtyckliga gripanden, frihetsberövats utan att åtal väckts och utsatts för tortyr och andra övergrepp. Man tror att en betydande majoritet av de som återvänt med tvång drabbats av repressalier. Särskilt utsatta är personer i ålder för nationaltjänsten.

Journalister

Eritrea är en av världens mest förtryckande länder när det gäller pressfrihet. Ingen oberoende press har tillåtits sedan 2001. Internet och e-post övervakas noggrant.

The Committee to Protect Journalists (CPJ) identifierar i sin rapport från februari 2013 Eritrea som det mest censurerade landet i världen under 2012. Inga oberoende inhemska nyhetsmedier har tillåtits bevaka situationen i Eritrea sedan regeringens tillslag mot olikstänkande i september 2001. Den sista ackrediterade utländska nyhetsreportern utvisades under 2007. Statliga medier arbetar under sträng kontroll av informationsminister Ali Abdu, som använder hot och fängelse för att genomdriva ett statligt godkänt budskap.

Politisk aktivitet i hemlandet

PFDJ (People's Front for Democracy and Justice) och militären, båda direkt underlydande president Isaias, är i praktiken de enda institutioner som har politisk betydelse i Eritrea.

Det finns ingen plats för oppositionspartier, oberoende medier eller självständiga grupper i Eritrea. Den organiserade oppositionen har sedan 2001 befunnit sig utanför landet. Det motstånd som existerar i landet tar uttryck i passivt motstånd eller hemliga möten.

Alla antydningar av opposition anses vara ett hot mot nationens säkerhet. En person som bedömts vara ett hot mot nationens säkerhet fängslas – oftast utan rättegång och torteras. Under 2011 beslutade eritreanska staten att stänga alla kvarvarande internationella organisationers kontor (Oxfam, Lutheran World Federation, Irish Self-Help, Gruppo Missione Asmara of

Italy, Refuge Trust International, and Norwegian Church Aid), och att omhänderta all deras egendom som ansågs tillhöra eritreanska staten.

Fackföreningar är inte tillåtna. Strejker är också förbjudna. Lobbygrupper får inte organisera sig utanför PDFJ:s strukturer.

Sur Place

Eritreanska staten övervakar aktivt den eritreanska diasporan via agenter.

Religiös tillhörighet

Staten har officiellt registrerat fyra religiösa grupper: eritreanska ortodoxa kyrkan, evangeliska (lutheranska) kyrkan, sunni-islamiska samfundet och den romersk katolska kyrkan.

Under 2002 införde regeringen ett registreringssystem för alla religiösa grupper utom de fyra officiellt erkända religionerna. Registreringssystemet kräver att det religiösa samfundet ska ge detaljerad information om sina finanser, medlemskap och aktiviteter. Sedan 2002 har regimen inte registrerat något nytt religiöst samfund. Utan registrering saknar religiösa samfund en rättslig grund för att utöva sin tro offentligt i landet. Oregistrerade samfunds gudstjänstlokaler har stängts och offentliga religiösa aktiviteter är förbjudna.

Det bedöms finnas mellan 2 – 3 000 personer som fängslats på grund av religiösa skäl. Merparten av de fängslade är kristna från icke godkända evangeliska församlingar och pingstkyrkan. Det kom flera rapporter om massarresteringar i slutet av 2010 och under 2011. Bl.a. blev 53 Jehovas vittnen fängslade utan rättegång eller möjlighet att överklaga.

Regeringen har varit speciellt hård mot Jehovas vittnen, som tidigare fick göra vapenfri tjänst. Detta tillåts inte idag. Presidenten har dessutom spärrat Jehovas vittnen från statliga tjänster och affärslicenser. Vidare kan de inte få id-kort och resedokument och de kan därför inte få äktenskap eller landförvärv registrerade.

Även medlemmar i de registrerade religiösa samfunden kan utsättas för förföljelse. Den 21 januari 2013 ledde försämrade relationer inom den eritreanska regimen till att omkring 100 soldater intog informationsministeriet i huvudstaden Asmara. Samma dag drog sig soldaterna tillbaka. I efterspelet av händelsen rapporteras det om nära 200 gripanden. Enligt uppgifter var flera av de gripna, personer med en hög profil inom den eritreanska regimen. Däribland Abdullah Jaber, chef för avdelningen för organisatoriska frågor inom PFDJ (People's Front for Democracy and Justice), Ibrahim Toteel, guvernören i norra Rödahavs regionen, Mustafa Nurhussein, guvernör i södra regionen, och Ahmed Alhag, gruvminister. Arresteringarna av dessa uppmärksammade personer kan ha varit baserat på att de misstänkts för inblandning. Det kan även vara så att regimen undanröjer potentiella källor till opposition. Gemensamt för de gripna är att de är muslimer. Isaias Afewerki har efter gripandena anklagat de arresterade

för att delta i Jihad. Det har inte rapporterats om massarresteringar av civila eller andra.

Kön

Eritrea har antagit FN:s konvention för att eliminera alla former av diskriminering mot kvinnor. Eritrea har vidare infört flera lagregler för att undanröja diskriminering mot kvinnor. Det finns också kvinnor representerade i regeringen och i de lokala beslutande organen.

Trots detta har inte kvinnor samma sociala status som män. Våld i hemmet är vanligt förekommande och inte straffbart enligt eritreansk lag. Användningen av preventivmedel är låg och aborter är förbjudna.

Kvinnor utsätts för våldtäkt och andra sexuella övergrepp i nationaltjänsten i stor omfattning. Flera kvinnliga värnpliktiga har berättat för Amnesty International att de våldtagits eller utsatts för sexuellt våld under sin tid i nationaltjänsten.

Många tvingas till att ha sex med sina överordnade för att slippa tunga och farliga uppgifter eller för att få tillåtelse att åka på permissioner. Om kvinnorna vägrar riskerar de att fängslas, torteras eller utsättas för omänsklig behandling som bland annat exponering för extrem hetta och begränsning av matransoner. Det finns ingen effektiv mekanism för skydd mot dessa övergrepp inom eller utanför det militära och förövarna går ostraffade. Kvinnor som blir gravida som ett resultat av övergreppen, får ofta såsom ogifta mödrar uppleva social utfrysning från sina familjer och samhället.

Den stora rädslan att utsättas för sexuellt våld gör att många kvinnor gömmer sig och lever gömda för att undvika Nationaltjänsten. Många källor rapporterar att det är cirka tre gånger fler män än kvinnor i militärlägre Sawa. Ofta hoppar unga kvinnor av skolan i klass 10 eller 11 för att undvika att gå den 12:e årskursen i Sawa.

Sexuell läggning

Eritrea följer de gamla etiopiska lagarna som förbjuder sexuella akter mellan personer av samma kön (både mellan män och mellan kvinnor). Straffet för homosexuella relationer är fängelse. Det faktiska fängelsestraffet kan vara så kort som tio dagar och så långt som tre år.

Homosexuella möter svår social diskriminering. Regimen anklagar regelbundet västvärlden för att stödja gay-rörelsen i syfte att underminera regeringen. Det finns rapporter om att homosexuella utsätts för allvarliga övergrepp inom militärtjänstgöring. Det finns inga organisationer i landet för hbtq-personer.

Könsstympning

Könsstympning är förbjudet enligt lag. Såväl utövare som personer som anstiftar till utövandet och den som inte varnar myndigheterna för att könsstympning kan komma att straffas.

I storstadsmiljöer har sedvanan efter informationsinsatser i stort sett försvunnit. Den kvarstår dock utanför städerna. Före den senaste kampanjen mot könsstympning bedömdes 90 % av eritreanska flickor ha genomgått könsstympning. Antalet könsstympade minskar men det är svårt att nå ut till alla och även att ändra en djupt rotad tradition. På många håll ses könsstympning fortfarande som viktig för att flickor ska uppnå social acceptans och för att öka flickans chanser att bli bortgift.

Tvångsgifte

Formellt är 18 år minimiåldern för alla former av äktenskap, utom äktenskap enligt islamisk sharialag. Många ingår lika fullt äktenskap innan de har fyllt 18 år. Åldersgränsen kringgås genom att föräldrarna får tre vittnen som intygar makarnas ålder.

Flickorna kan givet sin unga ålder, sällan göra ett fritt och välgrundat beslut om sin äktenskapspartner, tidpunkten eller konsekvenserna av detta bindande åtagande. Ett element av tvång kan även vara inblandat eftersom familjen kan pressa eller tvinga flickor till äktenskap. Starka sociala och kulturella normer gör att flickor gifts bort i unga åldrar och de tvingas in i äktenskap trots lagstiftningen mot sådana äktenskap.

Bland eritreanska flyktingar i Etiopien och Sudan vittnar kvinnor om att de i likhet med männen ofta flyr Eritrea för att undkomma Nationaltjänsten men många tar även upp tvångsäktenskap som en anledning till att de lämnat landet.

På landsbygden där patriarkala strukturer fortfarande är starka kan kvinnor inte välja partner till skillnad från männen. Dessa djupt rotade traditioner leder ofta till att kvinnor efter ingången äktenskap stannar i hemmet då kvinnor behöver mannens tillåtelse att lämna hemmet. Detta gör det även svårt för dessa kvinnor att resa ensamma, utbilda sig samt arbeta utanför hemmet.

Omgivande länders skydd av eritreaner

Sudan

De flyktingar som finns i östra Sudan är främst personer som anlände innan 2005 och har beviljats flyktingstatus. Av de som numera anländer reser de flesta vidare mot främst Khartoum och färre stannar alltså i östra Sudan. Profilen på flyktingarna har förändrats de sista åren genom att de inte som tidigare är av samma etniska bakgrund som befolkningen i östra Sudan utan numera främst består av unga kristna personer från eritreanska höglandet.

Flyktingar tolererades i Khartoum fram till 2005 då man upphörde att bevilja flyktingstatus för boende i Khartoum. Idag finns i Khartoum eritreaner som beviljades flyktingstatus innan 2005. I Khartoum finns också flyktingar som anlänt efter 2005 och beviljats status i östra Sudan och som inte har rätt att vistas utanför flyktinglägren. I Khartoum finns vidare eritreaner som inte ansökt om flyktingstatus utan alltså bor där helt illegalt, ibland under många år.

Totalt 400 personer som gripits i norra Sudan deporterades under hösten 2011. De hölls frihetsberövade under flera månader i Dongola nära gränsen till Egypten innan de deporterades av sudanesiska myndigheter via Kassala. De flesta var eritreanska medborgare, men även en handfull etiopier deporterades. De transporterades med buss via Khartoum till Kassala och lämnades sedan över till eritreanska myndigheter på gränsen. Den största gruppen som deporterades bestod av 300 personer. Myndigheterna har blivit mindre toleranta mot asylsökande och flyktingar.

Enligt UNHCR deporterades omkring 80 eritreaner som arresterades i östra Sudan under 2011. Samtliga dömdes för illegal inresa innan de deporterades. I år (t.o.m. juni) har 27 eritreanska asylsökande hittills deporterats. UNHCR har upplyst att det är främst asylsökande som har deporterats till Eritrea. De har åtalats för illegal inresa och dömts till deportering utan att få tillgång till asylprocessen. Bland de som deporterades förra året fanns två som beviljats flyktingstatus.

Sudan har ratificerat 1951 års Konvention om flyktingars rättsliga ställning. Man har emellertid lämnat en reservation mot artikel 26 (rörelsefrihet), vilket återspeglas i paragraf 10 i den nationella asyllagstiftningen: "No refugee shall exercise any political activity during his presence in the Sudan, and he shall not depart from any place of residence specified for him. The penalty for contravening this subsection shall be imprisonment for not more than one year". Sudan tillämpar alltså en lägerpolicy, vilken i praktiken innebär att en flykting behöver tillstånd från säkerhetstjänsten för att lämna flyktinglägret där han eller hon bor. I praktiken innebär detta också att en flykting som påträffas utanför flyktinglägret utan giltigt tillstånd riskerar att dömas till fängelse. Det är svårt att få tillstånd att lämna lägret för de flesta annat än för kortare tid för till exempel sjukvård.

Etiopien

Etiopien har ratificerat flyktingkonventionen och de flesta andra konventioner till stöd för mänskliga rättigheter. Regeringspartiet EPRDF har haft ett starkt grepp om makten i Etiopien sedan militärregimens fall 1991. Partiet dominerar rättsapparaten och regeringen utövar i praktiken stort inflytande över domstolarna. Efter valet 2005 ersattes flera domare som ansågs alltför självständiga.

De mänskliga rättigheterna som garanteras i författningen respekteras inte. Två lagar som antogs 2009 anses ha ökat regeringens möjligheter att förfölja olikstänkande: en lag satte i praktiken stopp för utländskt stöd för arbete för

mänskliga rättigheter, och en antiterrorlag banade väg för inskränkt yttrandefrihet och rättssäkerhet. Godtyckliga frihetberövanden och myndighetssanktionerade utomrättsliga avrättningar förekommer.

Under kriget 1998 – 2000 utvisade EPRDF regimen närmare 75 000 eritreaner och etiopier med eritreanskt ursprung till Eritrea. Av de som var kvar i Etiopien erhöll många etiopiskt medborgarskap år 2003.

Eritreaner som idag lämnar Eritrea hamnar ofta i flyktingläger utan rätt att lämna dessa.

Etiopien är i dagsläget hem för mer än 48 000 eritreanska flyktingar och det anländer mellan 800 och 1000 varje månad. De flesta är utbildade ensamstående unga män men ett betydande antal är också ensamkommande barn. Den stora flyktinginströmningen överskrider med bred marginal landets kapacitet att ta hand om alla. Situationen i lägren är tuff med liten chans till försörjning och utbildning. Detta gör att många lämnar lägren och söker sig till Europa och Mellanöstern.

I augusti 2010, formaliserade den etiopiska regeringen sin "out-of-camp" politik, enligt vilken alla eritreanska flyktingar först måste registrera sig vid Endabaguna Reception Center (Shire) och bo i flyktinglägren i sex månader. Därefter kan eritreaner resa utan alltför många restriktioner till städerna för att bo hos släktingar eller för studier, så länge de kan visa att de kan försörja sig själva. ARRA (Administration for Refugee and Returnee Affairs) uppskattar att det för närvarande är ca 3000 eritreanska flyktingar som är berättigade att lämna lägren. Men eritreaner får fortfarande inte rätt att arbeta i Etiopien och tvingas ofta arbeta på den svarta marknaden.

Israel

Israel har signerat 1951 års Flyktingkonvention men det finns brister i skyddet. Under de senaste 60 åren har landet erkänt bara 202 flyktingar, mindre än 0,01 procent av alla sökande. I 2012, förlängdes Israel skydd till bara sex flyktingar. I januari antog Israel en anti-infiltreringslag, som medförde att all illegal passering av gränsen bedöms vara "infiltration" och kan medföra fängelse i upp till tre år.

Eritreaner som hålls i förvar i södra Israel informeras normalt sett inte om sin rätt att söka asyl och får inte tillgång till ansökningshandlingar.

Israeliska myndigheter har under de senaste månaderna repatrierat ett antal afrikanska invandrare, bl.a. till Sudan och Eritrea. De återvändande har erbjudits en flygbiljett och en summa pengar för att lämna Israel. Repatrieringen har skett via tredje land utan att FN:s flyktingorgan UNHCR informerats. Anledningen till det ökade antalet repatrieringar är ett tillägg till den s.k. Anti-infiltrationslagen som tillåter israeliska myndigheter att fängsla illegala invandrare i tre år eller mer. Invandrare som korsat gränsen till Israel illegalt ges valet att återvända till sina hemländer istället för att tas i förvar. Detta definierar Israel som frivilligt återvändande.

De invandrare som tillåts uppehålla sig i Israel får ett tillfälligt visum (conditional release visa) som är giltigt i tre till fyra månader och kan förlängas ett obegränsat antal gånger under den tid som personen är under utredning. Det tillfälliga visumet ger bäraren ett visst tillfälligt skydd, men inte det rättsliga skydd som kommer med flyktingstatus. Det tillfälliga visumet ger inte tillgång till annat än akut sjukvård, arbetstillstånd eller sociala tjänster.

Saudiarabien

Saudiarabien har inte ratificerat konventionen om flyktingars rättsliga ställning samt tilläggsprotokollet från 1966. Statusen för migrantarbetande personer i Saudiarabien är grundat i kafala systemet som är förhärskande i de flesta Gulfstaterna.

Detta betyder att icke medborgare måste ha en sponsor för att kunna resa in och bosätta sig i landet. Sponsor ska vara en saudisk medborgare eller ett företag som garanterar individens uppförande medan denne vistas i landet. Förlängningar av tillstånd kan bara erhållas via sponsorn. Detta betyder att uppehållstillståndet oftast är knutet till en arbetsgivare och om personen förlorar arbetat så förlorar den utländska medborgaren även sin vistelserätt i Saudiarabien.

För att lämna Saudiarabien krävs alltid ett utresetillstånd samt tillåtelse från sponsoren. Detta tillstånd ges normalt för sex månader och om man återvänder innan dessa sex månader löpt ut behöver man inte söka nytt arbete och sponsor.

Det faktum att man bott länge i Saudiarabien eller att man är född där saknar betydelse för möjligheterna till förlängt uppehållstillstånd. Detta kan innebära att äldre personer, som inte längre kan arbeta, tvingas återvända till ett land där de är medborgare eller där de tidigare varit bosatta.

Generellt är det mycket svårt att få medborgarskap i Saudiarabien. Varje fall bedöms individuellt och det finns många som levt 40-50 år utan att ha blivit medborgare. Utländska personer som vistats illegalt i landet riskerar att deporteras. Begreppet illegal i detta sammanhang är ganska brett och innebär att personer som arbetar för någon annan än den som är officiell sponsor också betraktas som illegal, även om alla handlingar är i sin ordning.

Jemen

Jemen har ratificerat 1951 års flyktingkonvention samt tillhörande protokoll från 1967. Landet har dock ännu ingen nationell asyllagstiftning och utfärdar inte 1951 års resedokument för flyktingar. Trots att Jemen ratificerat flyktingkonventionen finns det flertal brister i landets asylsystem.

UNHCR har åtta kontor i Jemen och beslutar om flyktingstatusförklaring. Cirka 80 procent av de flyktingar som finns i Jemen är somalier. Andra stora flykting- och migrantgrupper är eritreaner och etiopier.

Sedan 2001 har Jemen skärpt sin hållning mot utländska migranter och har som i ett led i sin nya antiterrorpolicy deporterat många utländska medborgare till länder där de riskerar tortyr och omänsklig behandling.

Deporteringar till bland annat Egypten, Eritrea och Saudiarabien, har skett utan att individerna har kunnat bestrida dessa beslut.

Jemenitiska staten redovisar inte heller vilka åtgärder de vidtagit för att veta att de deporterade utländska medborgarna inte skulle löpa risk att utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling i destinationslandet

Vidare beslutade Migrationsverket den 10 februari 2012 i RCI 04/2012 att det råder ett tillstånd av svåra motsättningar i hela Jemen. Jemen präglas av en mycket stor politisk instabilitet och oro samt från tid till annan väpnade stridigheter mellan olika entiteter. Regeringsmakten har i vissa delar av landet liten om ens någon kontroll.

Bedömning

Detta rättsliga ställningstagande tar bara sikte på de allra vanligaste asylskälen. Detta innebär att det kommer att finnas ärenden med asylskäl som helt faller utanför detta ställningstagande. Syftet är dock att principerna som fastställs i ställningstagandet ska kunna appliceras vid bedömning även av sådana ärenden.

Allmänt

Eftersom det inte finns några internationella organisationer som verkar i Eritrea är det svårt att få oberoende, verifierbar information om olika företeelser. Detta faktum i kombination med att Eritrea är ett av världens mest repressiva länder medför att asylskäl måste bedömas med ännu större försiktighet än vad som normalt gäller i asylärenden.

Säkerhetsläget i landet är gott varför det i dessa ärenden inte finns anledning att gå in på bestämmelserna om väpnad konflikt eller svåra motsättningar.

Anknytning till tredje land

Migrationsöverdomstolen har i MIG 2012:9 klargjort att om en person är medborgare i ett visst land ska prövningen av asylansökan göras mot detta land. Om det därutöver finns ett land som uppfyller kriterierna för ett s.k. första asylland eller säkert tredjeland i 5 kap. 1 b § första stycket punkt 2 respektive punkt 3 utlänningslagen får en asylansökan avvisas. Om

asylansökan inte avvisas ska en prövning ske i enlighet med utlänningsansökan och med tillämpning av de regler som gäller för sådan prövning.

Personens identitet och medborgarskap måste utredas noggrant. En person som gör sannolikt att han eller hon har eritreanskt medborgarskap ska endast prövas mot Eritrea. De enda undantagen från detta är om

- Dublinförordningen är tillämplig, eller
- det finns ett annat land som kan bedömas vara ett första asylland eller säkert tredje land enligt 5 kap 1 b § utlänningslagen.

Vid denna bedömning visar landinformationen att det finns brister i skyddet för flyktingar i många av de närliggande länderna. En eritrean som har flyktingstatus från t.ex. Sudan, Jemen, Etiopien och Saudiarabien är inte godtagbart skyddad mot refolement. Ansökan om asyl kan därför inte avvisas med stöd av 5 kap 1 b § utlänningslagen även om personen visar sig ha förklarats vara flykting i dessa länder.

Den som har beviljats flyktingstatus i Israel får bedömas vara skyddad mot refolement. Ansökan om asyl kan därför avvisas enligt reglerna om första asylland i 5 kap 1 b § 2. utlänningslagen. Det är dock tveksamt, med hänsyn till Israels hantering av illegala migranter, att anse att Israel uppfyller kraven som säkert tredje land i 5 kap 1 b § 3. utlänningslagen.

Om prövning ska ske mot Eritrea och personen bedöms ha skyddsskäl mot Eritrea så saknar det betydelse att personen har en stark anknytning till ett annat land.

Om personen inte kan göra sannolikt att han eller hon är medborgare i Eritrea är frågan om personen har ett annat medborgarskap eller är statslös. Eftersom vissa eritreaner i exil haft möjlighet att söka medborgarskap i bosättningslandet kan det när personen inte gör sannolikt att han eller hon har medborgarskap i Eritrea finnas anledning att pröva enbart mot det andra landet som då får bedömas vara personens medborgarskapsland. Eftersom Eritrea inte accepterar dubbla medborgarskap så är det inte sannolikt att någon har dubbla medborgarskap och det är därför inte möjligt att pröva personens ansökan mot såväl Eritrea som ett annat förmodat medborgarskapsland.

Det är endast i de fall, som en person med eritreansk etnicitet bedöms vara statslös, som han eller hon kan prövas mot ett tidigare bosättningsland där han eller hon inte bedöms vara medborgare. (D.v.s. endast i detta fall får MIG 2008:38 angående verkställighet till Saudiarabien faktisk betydelse)

Politiska skäl

Eritrea bedöms ha en av världens mest repressiva regimer. Oppositionell verksamhet kan inte ske öppet i landet och det saknas yttrandefrihet. Den som betraktas som motståndare till regimen riskerar fängelsestraff och att utsättas för tortyr samt omänsklig och förnedrande behandling.

Det är viktigt i eritreanska ärenden att beakta att regimen betraktar illegal utresa, desertering eller avvikande från National Service som ett politiskt ställningstagande vilket medför att den som gör sannolikt att han eller hon lämnat Eritrea illegalt eller utan godkännande från staten avvikit från National Service ska bedömas vara flykting på grund av tillskriven politisk uppfattning.

Vid prövningen av illegal utresa måste beaktas att det är förhållandevis enkelt att resa ut ur landet illegalt och att närmare 100 personer varje dag lämnar landet på detta sätt.

National Service

Den som aldrig blivit kallad till National Service på grund av sin ålder eller på grund av vistelse i utlandet samt den som fått anstånd för att genomgå National Service på grund av studier, sjukdom etc. bedöms i normalfallet inte som flykting eftersom eritreanska staten inte har anledning att betrakta personen som oppositionell. Oaktat detta ska personen bedömas vara alternativt skyddsbehövande om han eller hon riskerar att genomgå National Service vid ett återvändande.

Sur place

Vid bedömningen av sur place-verksamhet ska särskilt beaktas att Eritrea via sina utlandsbeskickningar bedriver en omfattande underrättelseverksamhet för att övervaka de oppositionella partier som finns i utlandet. Därmed krävs det bara lite eller till och med inga bevis för att komma till slutsatsen att dess utlandsrepresentationer inte bara filmar och fotograferar medborgare som demonstrerar mot regimen utan även har informatörer hos de oppositionspartier som verkar i utlandet som kan identifiera de personer som filmats och fotograferats. På samma sätt krävs det inte positiva bevis för att fastställa sannolikheten att underrättelsetjänsten hos en sådan stat övervakar internet för att få information om oppositionella grupper. Avgörande för bedömningen är om informationen som når eritreanska staten är att den sökande bara är en medföljare som inte har något engagemang för någon av de oppositionella grupper som verkar bland diasporan eller om informationen ger regimen anledning att misstänka att personen är oppositionell.

Vid bedömning av sur place verksamhet ska även bedömas om det kan ha kommit till den eritreanska statens kännedom att den aktuella personen sökt asyl under sin vistelse i Sverige. I de fall en person gör sannolikt att eritreanska staten känner till att han/hon sökt asyl får personen bedömas som flykting på grund av tillskriven politisk verksamhet.

Religiösa skäl

Den som gör sannolikt att han eller hon tillhör någon av de religiösa grupper som inte är officiellt godkända i Eritrea kan bedömas vara flyktingar av

religiös övertygelse om deras religiösa utövande riskerar att utsätta dem för flyktinggrundande förföljelse av den eritreanska staten.

Konvertiter ska prövas i enlighet med de rekommendationer som lämnas av Migrationsöverdomstolen i MIG 2011:29.

Kön och sexuell läggning

Även om kvinnor i Eritrea har ett bättre juridiskt skydd än i många andra länder i närområdet så kan det i det enskilda fallet vara så att kvinnans socialt utsatta position i kombination med bristen på skydd för kvinnor som utsätts för våld medför att personen ska beviljas flyktingstatusförklaring på grund av kön.

Bedömningen av tvångsäktenskap får göras med beaktande av såväl åldern på den utsatta, graden av tvång och konsekvenserna av en vägran. I de fall den utsatta är väldigt ung och eller graden av tvång samt konsekvenserna av vägran medför ett skyddsbehov ska personen beviljas flyktingstatus på grund av kön.

Könsstympning

Även om könsstympning är förbjudet och sedvanan minskar i omfattning i urbana miljöer så föreligger alltså en risk att flickor blir omskurna om föräldrarna inte kan skydda dem från de sociala påtryckningarna. Dessa flickor ska beviljas flyktingstatusförklaring på grund av kön.

HBQ-frågor

Den som riskerar fängelse i Eritrea riskerar även tortyr samt omänsklig och förnedrande behandling. Om en person gör sannolikt att han eller hon på grund av sin sexuella läggning riskerar fängelse ska personen beviljas flyktingstatusförklaring på grund av sexuell läggning.

En hbtq-person kan också riskera att av eritreanska regimen bedömas vara en företrädare för västerländska intressen och således emot regimen. I dessa fall är personen även flykting av politiska skäl.

Frågor om uteslutande

Eftersom regimen är mycket repressiv kan det förekomma att högre officerare inom armén, polisen och underrättelsetjänsten samt högre makthavare och tjänstemän på olika kontrollerande positioner skulle kunna misstänkas för krigsbrott, brott mot mänskligheten, vissa icke-politiska brott och brott som strider mot FN:s syften och grundsatser.

Om en eritrean åberopar sig ha haft en högre position inom statsmakten i Eritrea bör noggrann utredning göras kring frågor om uteslutning.

Tvångsvisa verkställigheter

Osäkerheten i rapporteringen och de alarmerande uppgifterna om att återvändare till Eritrea utsätts för förföljelse, frihetsberövande och riskerar tortyr och andra övergrepp medför att verkställighet till Eritrea inte får ske med tvång. Verksamhet till Eritrea får ske endast under förutsättning att

den utvisade personen önskar att återvända självmant och har giltiga resehandlingar.

Eftersom det får antas att den som inte uppfyller kraven för uppehållstillstånd självmant återvänder till hemlandet utgör verkställighetshindret i grundprövningen inte någon grund för att bevilja uppehållstillstånd.

I verkställighetsstadiet kan den som omfattas av detta verkställighetshinder beviljas uppehållstillstånd enligt 12 kap 1 § och 12 kap 18 § utlänningslagen när möjligheterna för självmant återvändande uttömts. Om verkställighetshindret ska bedömas vara temporärt eller permanent får bedömas i det enskilda fallet mot bakgrund av de individuella omständigheterna.

Detta rättsliga ställningstagande har beslutats av undertecknad t.f. rättschef efter föredragning av stabsjuristen Helene Hedebris, asylexperten Christer Svan och landanalytikern Johnny Lundmark.

Fredrik Beijer
t.f. rättschef